

Handläggare:
emelie.mynde@fub.se

Socialdepartementet
S2026/00444

Remissvar En brottsbekämpande verksamhet hos Försäkringskassan (Ds 2026:4)

Riksförbundet för barn, unga och vuxna med intellektuell funktionsnedsättning, FUB, är en intresseorganisation som arbetar för att barn, ungdomar och vuxna med intellektuell funktionsnedsättning ska kunna leva ett gott liv. Vi är cirka 26 000 medlemmar i lokalföreningar runt om i landet. Personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras anhöriga är medlemmar i FUB liksom många andra som delar vår grundsyn.

Bakgrund

Riksförbundet FUB instämmer i vikten av att välfärdsbrottslighet måste motverkas. Däremot anser vi att detta inte bör göras genom att Försäkringskassan får den brottsbekämpande roll som promemorian föreslår. De flesta av våra medlemmar med intellektuell funktionsnedsättning har omfattande och återkommande kontakter med Försäkringskassan och är i hög grad beroende av socialförsäkringssystemets stöd och av ett rättssäkert, begripligt och tillgängligt myndighetsbemötande. FUB vill därför betona att förslagen kan få konsekvenser för enskildas förtroende för Försäkringskassan och avstyrker därför förslagen i promemorian.

Försäkringskassans roll för den enskilde

Försäkringskassan är för många personer med intellektuell funktionsnedsättning en viktig myndighet, då myndigheten handlägger ersättningar som är avgörande för individens försörjning och möjligheter till ett självständigt liv. Kontakten med myndigheten är ofta omfattande och sträcker sig för många över hela livet.

Promemorian innebär att Försäkringskassan föreslås få en brottsbekämpande verksamhet med underrättelsearbete och brottsutredande uppgifter. Myndigheten föreslås bland annat kunna hålla förhör och delta i brottsutredande åtgärder.

FUB ser en betydande risk att detta förändrar relationen mellan den enskilde och myndigheten i grunden. När samma myndighet både ska ge stöd och fatta beslut om ersättningar, kontrollera individens uppgifter, och bedriva brottsbekämpande verksamhet, riskerar

myndighetskontakten att präglas mer av misstanke och kontroll än av stöd utifrån individens förutsättningar.

För personer med IF kan detta få särskilt stora konsekvenser. Många i målgruppen upplever redan idag kontakten med myndigheter som svår, stressande och svårbegriplig. Ett ökat fokus på kontroll riskerar att ytterligare öka otryggheten och minska tilliten till myndigheten. Det kan också skapa en större rädsla att höra av sig om det finns frågor eller misstankar om ändrade förhållanden.

Risk för förändrad handläggningskultur

FUB ser också en risk med hur förslagen kan komma att påverka handläggningen i praktiken. Även om den brottsbekämpande verksamheten organisatoriskt avgränsas finns en uppenbar risk att reformen påverkar myndighetskulturen och synen på enskilda som ansöker om stöd. Det finns en risk att handläggningen blir mer kontrollorienterad och präglas av ökad misstänksamhet.

För personer med intellektuell funktionsnedsättning är detta problematiskt eftersom många behöver stöd för att förstå regelverk, för att överblicka vilka uppgifter som ska lämnas och kan ha svårt att förutse vad som är ett ändrat förhållande. Felaktiga uppgifter eller uteblivna anmälningar behöver därför inte handla om avsiktligt fusk utan kan vara en följd av kognitiv funktionsnedsättning, bristande stöd eller otillgänglig information som den enskilde inte kunnat ta till sig. Det finns därför en risk att myndigheten åsidosätter sitt uppdrag att anpassa information och stöd till den enskilde för att leta fel i en brottsbekämpande verksamhet.

FUB vill i detta sammanhang framhålla att rättssäkerhet inte enbart handlar om kontrollmekanismer utan också om att myndigheters skyldighet till begriplig information, och att kommunikation och handläggning är anpassade efter individers olika förutsättningar. Försäkringskassan måste därför få ett tydligare uppdrag med förebyggande arbete samt att utveckla handläggarnas kunskap om olika funktionsnedsättningar och hur de påverkar individen.

Utöver detta kan administrativa sanktionsavgifter få mycket allvarliga konsekvenser för personer med små ekonomiska marginaler och begränsad möjlighet att förstå och hantera komplexa regelverk. För ytterligare resonemang kring detta, se FUB:s remissvar på utredningens tidigare delbetänkande Administrativa sanktioner i socialförsäkringen (Ds 2025:8).¹

FUB vill även framhålla vikten av att konsekvenserna för personer med funktionsnedsättning analyseras i enlighet med Sveriges åtaganden enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, särskilt avseende tillgänglighet, rättssäkerhet och likhet inför lagen.

---

¹ [remissvar-fub-ds-20258.pdf](#)

FUB anser sammanfattningsvis att promemorian i otillräcklig grad analyserar hur personer med kognitiva svårigheter påverkas av förslagen. FUB anser att förslaget riskerar att förändra Försäkringskassans roll från välfärdsmyndighet till kontrollmyndighet på ett sätt som kan minska tilliten till myndigheten.

För Riksförbundet FUB,

Christina Heilborn

Förbundssekreterare